

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3678/2024
19.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Милош Радојевић и Александар Милуновић, адвокати из ..., против туженог Дома здравља Крагујевац, кога заступа Државно правобранилаштво - Одељење у Крагујевцу, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1476/24 од 17.09.2024. године, у седници одржаној 19.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1476/24 од 17.09.2024. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1476/24 од 17.09.2024. године и пресуда Основног суда у Крагујевцу П1 403/23 од 29.05.2024. године, тако што се **УСВАЈА** тужбени захтев и обавезује тужени да тужиоцу исплати разлику до минималне зараде за период децембар 2021. године у износу од 341,65 динара са законском затезном каматом од 21.02.2022. године до исплате и за децембар 2022. године износ од 196,42 динара са законском затезном каматом од 21.01.2022. године до исплате, све у року од 8 дана од дана пријема отправке пресуде, и **ОДБИЈА** захтев туженог да му тужилац накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове целог поступка у износу од 157.052,00 динара, у року од осам дана од дана пријема отправке пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 403/23 од 29.05.2024. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му исплати разлику до минималне зараде и то: за децембар 2021. године, износ од 341,65 динара, са законском затезном каматом од 21.01.2022. године до исплате и за децембар 2022. године износ од 196.42 динара са законском затезном

каматом од 21.01.2023. године до исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 25.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 1476/24 од 17.09.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке. Ставом другим изреке, укинута је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Основног суда у Крагујевцу П1 403/23 од 29.05.2024. године и предмет у том делу враћен истом суду на поновни поступак и одлучивање.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености изјављене ревизије на основу члана 404. став 2. ЗПП, Врховни суд налази да су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиоца као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП, а ради уједначавања судске праксе у погледу одлучивања о тужбеним захтевима из истог или сличног чињеничног и правног основа за исплату разлике основне плате до висине минималне зараде.

Из изнетих разлога је одлучено као у ставу првом изреке, на основу члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) и нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у утуженом периоду био у радном односу код туженог на радном месту КВ радник на машини за ..., са коефицијентом за обрачун плате 8,98. Вештачењем преко вештака економско-финансијске струке – основни налаз и мишљење од 07.11.2023. године, утврђено је да укупна разлика између нето минималне зараде у РС који би тужилац примио сразмерно броју радних сати и исплаћене зараде за редован рад и доплате до минималне зараде увећане за минули рад за утужени период износи 538,07 динара (прилог колона девет), која је приказана у налазу вештака по месецима. Према допунском налазу и мишљењу вештака, извршеном по налогу суда, заснованом на збирном износу основне плате тужиоца (коју чини производ основица, коефицијента и корективног коефицијента), не постоји разлика између исплаћене зараде тужиоцу јер се у сваком месецу у утуженом периоду тужиоцу исплаћиване зараде једнако или више од минималне зараде у РС сразмерно радним сатима тужиоца. Првостепени суд је своју одлуку засновао на допунском налазу и мишљењу вештака, док је тужилац тужбени захтев опредељен према основном налазу и мишљењу вештака.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су оценили да је неосновано предметно новчано потраживање, јер је на основу допунског налаза вештака, који су судови прихватили, утврђено да је обрачуната плата тужиоцу исплаћена у износима који су једнаки или виши од износа минималне зараде.

По оцени Врховног суда, основано се ревизијом тужиоца указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 113/17) уређен је начин утврђивања плата, додатка, накнада и осталих примања поред осталих и за запослене у јавним службама које се финансирају из буџета Републике, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе (члан 1. тач.3.) и запослене у јавним службама које се финансирају из доприноса за обавезно социјално осигурање (члан 1. тач.4.).

Према члану 2. наведеног закона, структуру плате запослених у јавним службама одређује основна плата коју чини производ основице за обрачун плате (коју утврђује Влада) и кофицијета (утврђених актом Владе), додатка на плату прописаних тим законом (минули рад, дежурство и друге случајеве рада дужег од пуног радног времена одређене прописима - прековремени рад, дневну накнаду за повећане трошкове рада и боравка на терену, рад ноћу и на дан државних и верских празника) и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате. Поред тих елемената, плате запослених у јавним службама које се финансирају из доприноса за обавезно социјално осигурање садрже и део плате по основу радног учинка, с тим што се основна плата одређује множењем коефицијента, основице за обрачун плате и корективног коефицијента. Одредбом члана 4а истог закона, предвиђено је да се део плате по основу радног учинка одређује процентуалним увећањем основне плате, а утврђује се по запосленом у здравственој установи, односно по тиму запослених који учествују у обављању одређених послова, односно по организационој јединици или делу здравствене установе, односно здравствене установе у целини, по основу обима рада, квалитета извршеног посла, броја и структуре опредељених осигураних лица, као и применом других критеријума и мерила утврђених актом Владе.

Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“ бр. 96/19 и 58/20-Анекс) који је у примени у спорном периоду, у одредбама чланова 91. и 95, предвиђено је да запослени има право на одговарајућу плату, која се утврђује у складу са законом и овим уговором, да се плате утврђују на основу основице за обрачун плата, коефицијената са којим се множи основица, додатка на плату (за рад на дан празника који је нерадни дан, за рад ноћу, за рад недељом, за прековремени рад и минули рад), обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом. Основну плату за утврђивање додатка на плату чини основна плата увећана за радни учинак, у складу са законом.

На основу члана 4а став 3. Закона о платама у државним органима и јавним службама Влада РС је донела Уредбу о корективном коефицијенту, највишем процентуалном увећању основне плате, критеријумима и мерилима за део плате који се

остварује по основу радног учинка, као и начину обрачуна плате запослених у здравственим установама ("Службени гласник РС", бр. 100/11...123/21) која примењује на све запослене у здравству, дакле и на медицинско и на немедицинско особље, и односи се на здравствене установе на примарном, секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите. Том уредбом утврђују се корективни коефицијент, највише процентуално увећање основне плате, критеријуми и мерила за део плате који се остварује по основу радног учинка, као и начин обрачуна плате запослених у здравственим установама. Према члану 4. те Уредбе, основна плата одређује се множењем коефицијента, основице за обрачун плате и корективног коефицијента у висини од 0,9612 (став 1. и 2.). Основицу за обрачун додатка на плату чини основна плата увећана за радни учинак, у складу са законом којим се уређују плате у јавним службама (став 3.). У одредби члана 5. исте уредбе, регулисан је део плате по основу радног учинка тако што се одређује процентуалним увећањем основне плате, сразмерно укупној оцени, која износи највише 8,08%.

Следећи наведени нормативни оквир, основну плату запосленима у здравственој установи одређује основица за обрачун плате, одговарајући коефицијент и корективни коефицијент у номинало исказаној висини од 0,9612. На тако утврђену и обрачунату основну плату, запосленима је признато право на процентуално увећање основне плате по основу радног учинка који је део (одговарајуће) плате и надаље чини основицу за обрачун законом предвиђених додатака на плату. То значи да обрачун по основу радног учинка не представља један од елемената за утврђивање основне плате и тиме није њен саставни део, већ део одговарајуће плате.

Осим тога, основна плата запосленог обрачуната на основу закона којим се уређују плате, не може бити нижа од вредности минималне зараде регулисане у одредбама чланова 111. и 112. Закона о раду, јер се ради о гарантованом минимуму стандарда о основном праву запослених на исплату накнаде за рад. Њена правна природа изводи се из потребе обезбеђења задовољавања егзистенцијалних социјалних потреба запосленог и посредно чланова његове породице. Право на минималну зараду је Међународна организација рада регулисала Конвенцијом бр. 131 о утврђивању минималних надница чији је наша земља потписник (Закон о ратификацији конвенције међународне организације рада бр. 131 о утврђивању минималних плата, с посебним освртом на земље у развоју ("Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори", бр. 14/82). Њом је гарантовано да ће минималне наднице имати законску снагу и неће се моћи смањивати, а у случају да се не примењују, одговорно лице или лица подлежу одговарајућим казним или другим санкцијама. Следом изнетог, уколико је обрачуната основна зарада (дакле без додатака или увећања плате) за остварени стандардни учинак и пун месечни фонд часова рада мања од минималне зараде, запослени имају право на основну плату у висини минималне зараде у складу са законом и у том случају минимална зарада је основица за обрачун и исплату припадајућих увећања и додатка на плату у складу са законом и општим актом.

У конкретном случају, тужилац је запослен у туженој здравственој установи, па се на утврђивање и обрачун његове плате, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. По оцени Врховног суда не може се прихватити становиште нижестепених судова да је исплатом у збирном износу основне плате тужиоца (коју чини производ основице, коефицијента и корективног коефицијента), са делом плате за радни учинак-капитацијом и преосталим износима

доплаћеним до висине минималне зараде, на тај начин тужени тужиоцу исплатио тражено новчано потраживање на име неисплаћеног дела основне плате.

Наиме, посебним напред наведеним нормама, свим запосленима у здравственој установи признато је право на увећање основне плате (у процентуалном износу) по основу радног учинака. То право на увећање, као део одговарајуће плате, не може се уподобити другом основу за исплату, нити урачунавати као део разлике основне плате до висине минималне зараде, јер је то супротно праву запослених са најнижим примањима да је висина минималне зараде гарантована вредност основне плате. Због тога, тужилац има право на основну плату у висини минималне зараде у ситуацији када је нижа од гарантованог минимума накнаде за рад, јер се за обрачун овог потраживања не обрачунавају и исплате по другим основима, у конкретном случају по основу радног учинка који представљају самосталан основ исплате.

Следом изнетог, по оцени Врховног суда основано тужилац потражује неисплаћени део основне плате који представља разлику између обрачунате основне плате (члан 4. став 1. и 2. наведене Уредбе) са корекцијом у виду доплате дела минималне зараде и основне плате у висини минималне зараде обрачунате у складу са одредбом члана 111. Закона о раду. Имајући у виду наведено, ревизијски суд је преиначио нижестепене пресуде и тужиоцу досудио тражену разлику основне зараде са обрачунатим увећањем за минули рад, у појединачним месечним износима, утврђеним основним налазом и мишљењем судског вештака.

Из наведених разлога, применом члана 416. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужилац је успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају опредељени трошкови целог поступка за заступање од стране пуномоћника адвоката, према успеху у спору износ (до 45.000,00 динара) од и то за: састав тужбе и три образложена поднеска по 9.000,00 динара, заступања на три одржана рочишта по 13.500,00 динара и два неодржана рочишта по 9.000,00 динара, за састав жалбе и ревизије по 18.000,00 динара, укупно 130.000,00 динара, према важећој АТ („Службени гласник РС“, бр 46/23 од 03.06.2023. године), као и за: таксу на жалбу и одлуку суда о жалби по 2.436,00 динара, таксу на ревизију 4.872,00 динара и одлуку суда по ревизији 7.308,00 динара, укупно 17.052,00 динара, све према важећој Таксеној тарифи (према вредности спора од 538,07 динара), што са трошковима на име вештачења у износу од 10.000,00 динара, чини укупно износ од 157.052,00 динара.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић